

Perfectionism effect on pride and self-esteem experience

Hajloo N. PhD[✉], Sobhi-Garamaleki N. PhD¹, Mohammadi I. MSc¹

[✉]*Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran*

¹*Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran*

Submitted: 2012.5.1

Accepted: 2013.6.10

Abstract

Introduction: Perfectionists often evaluate their own manners and as a result, they have a different experience of pride and self-esteem. The aim of the present study was the investigation of perfectionism effect on university students' experience of pride and self-esteem.

Method: 80 students, selected using random multistage cluster sampling, took part in this experimental study. To select healthy and unhealthy perfectionist, Terry-Short et al perfectionism scale was used. In addition, Self-Conscious Affect test and Rosenberg Self-esteem Scale were used at pretest. For experimental manipulation, the Multi-Motive Grid was used, and finally at the posttest, the State Shame and Guilt Scale and Rosenberg Self-esteem Scale were used. The gathered data was analyzed using ANCOVA and Tukey HSD test.

Results: The results showed that healthy perfectionists experienced more pride and self-esteem than unhealthy perfectionists. It was also observed that healthy perfectionists experienced more pride than unhealthy perfectionists after receiving feedback on their success.

Conclusion: Regardless of the presence or absence of feedback, healthy perfectionists were observed to experience more pride and self-esteem in comparison with unhealthy perfectionists.

Key words: Perfectionism, Pride, Self-Esteem

تأثیر کمال‌گرایی بر روی تجربه غرور و عزت نفس

نادر حاجلو[✉]، ناصر صبحی قراملکی^۱، عیسی محمدی^۱

[✉]گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
^۱گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۳/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۲/۱۲

چکیده

مقدمه: افراد کمال‌گرا غالباً به ارزیابی رفتارهای خود می‌پردازند و به واسطه آن غرور و عزت نفس متفاوتی را تجری کنند. هدف پژوهش حاضر، بررسی آزمایشی تأثیر کمال‌گرایی بر روی تجربه غرور و عزت نفس در دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی بود.

روش: روش این تحقیق، آزمایشی بود. جامعه آماری تحقیق را کلیه دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی در سال تحصیلی ۹۱-۹۰ تشکیل می‌داد. از این جامعه ۸۰ دانشجو برای شرکت در مطالعه بطور تصادفی خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. در جمع‌آوری داده‌های پژوهش ابتدا مقیاس کمال‌گرایی تری-شورت و همکاران جهت انتخاب کمال‌گرایان سالم و ناسالم استفاده شد و از مقیاس عاطفه خودآگاهی و مقیاس عزت نفس روزنبرگ برای پیش‌آزمون استفاده شد. سپس از صفحه انگیزش چندگانه برای دستکاری آزمایشی استفاده گردید و در نهایت برای پس‌آزمون از مقیاس حالت شرم و گناه و مقیاس عزت نفس روزنبرگ استفاده شد. داده‌های بدست آمده از طریق روش آماری تحلیل واریانس چند متغیری، تحلیل کوواریانس چند متغیری و آزمون تعقیبی HSD توکی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که کمال‌گرایان سالم بیش‌تر از کمال‌گرایان ناسالم احساس غرور و عزت نفس می‌کنند. همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که پس از دریافت پسخوراند موفقیت، غرور کمال‌گرایان سالم بیشتر از کمال‌گرایان ناسالم بود.

نتیجه‌گیری: به طور کلی می‌توان نتیجه گرفت که کمال‌گرایان سالم-خواه در صورت دریافت پسخوراند خواه در صورت عدم دریافت پسخوراند- غرور و عزت نفس بیشتری نسبت به کمال‌گرایان ناسالم تجربه می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: کمال‌گرایی، غرور، عزت نفس

مقدمه

بحث در مورد کمال‌گرایی (Perfectionism) به عنوان یک ویژگی شخصیتی و تأثیر آن بر رفتار انسان سابقه‌ای طولانی دارد ولی برای سالیان زیاد بیش از این که تحقیقات تجربی به آن توجه کنند، روانشناسان فقط آن را به عنوان یک سازه مطرح می‌کردند. اکثر تعاریف اولیه، عمدتاً کمال‌گرایی را ویژگی ناکارآمدی در نظر می‌گیرند به طوری که افراد کمال‌گرا تلاش می‌کنند تا به نتایج کامل و بدون نقص دست یابند که این امر ممکن است آسیب‌های متعددی را متوجه آنان کند [۱]. فروید کمال‌گرایی را به کنش‌وری فرامن افراط‌گر نسبت داد [۲]. تعاریف پیشنهاد شده برای کمال‌گرایی نیز از این رویکرد آسیب‌شناختی تبعیت می‌کند. برای مثال هورنای کمال‌گراها را افرادی می‌داند که برای رسیدن به تصویر ایده‌آلی از خود تلاش می‌کنند که این منجر به عزت‌نفس پایین می‌شود [۲]. کوک و کیمی نیز کمال‌گرایی را به صورت "تلاش برای بی‌نقص بودن" تعریف می‌کنند [۳].

بسیاری از محققان اثرات منفی کمال‌گرایی را در بررسی‌های خود ارائه نموده‌اند؛ اما وجود نظرات متضاد مثل نظریه آدلر که وجود استانداردهای بالای کمال‌گرایانه را برای سلامت ذهنی و فکری ضروری می‌داند، باعث شده است بسیاری از محققان اعتقاد داشته باشند که کمال‌گرایی، سازه چند بعدی با ابعاد بهنجار و نابهنجار است. افراد با کمال‌گرایی منفی مرتکب اشتباهات اساسی می‌شوند و دارای سطوح بالایی از خود تردیدی و خودانتقادی می‌باشند این عوامل بالطبع پیش‌بینی کننده پیامدهای روان‌شناختی مشکل‌زا نظیر اضطراب، افسردگی، فقدان عزت‌نفس و شرم درونی می‌باشد [۴].

از جمله خصوصیات هیستری هستند که هر دو با ارزیابی خود همراه می‌باشند. غرور یک هیجان خودآگاه نامیده می‌شود یعنی واکنش هیجانی به خود [۵]. غرور احساس شعف از دستاوردهای خود را منعکس می‌کند، در این حالت ما تمایل داریم به دیگران بگوییم که به چه دستاوردهایی نایل شده‌ایم. به هر حال در همه این موارد هدف بر روی خود متمرکز است. ماسکولو و فیشر غرور را یک هیجان تلقی می‌کنند که توسط ارزیابی خود شخص انجام می‌شود. در واقع غرور هیجان مثبتی است که در آن فرد احساس می‌کند از لحاظ اجتماعی شخص بالارزشی است و این به نوبه خود نقش مهمی در عزت‌نفس و بهزیستی روانی فرد دارد [۶].

عزت‌نفس تا حدودی شبیه خودپنداره است، در واقع به قسمت ارزیابی کننده خودپنداره عزت‌نفس گفته می‌شود که یکی از خصوصیات مهم هر فرد را شکل می‌دهد و در بهداشت روانی وی تأثیر می‌گذارد. عزت‌نفس روی سایر جنبه‌های شخصی انسان نیز اثر می‌گذارد و کمبود یا فقدان آن باعث عدم رشد سایر جنبه‌های شخصیت و یا ناموزونی آن‌ها خواهد شد و حتی ممکن است پایه‌گذار بیماری‌های روانی گوناگون مانند افسردگی، کم‌رویی و پرخاشگری شود

[۷]. بنابراین در عزت‌نفس خودسنجی در محوریت امر قرار دارد. کسانی که از رسیدن به اهداف خویش باز می‌مانند یا در خودشان خصوصیات منفی می‌بینند و خودشان را غیر جذاب می‌دانند در مقایسه با انسان‌های موفق و جذاب، عزت‌نفس کمتری دارند [۸].

تحقیقاتی که در آن از مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی جهت بررسی این که چطور کمال‌گرایی مثبت و منفی با حالت غرور ارتباط دارد، استفاده شده است، تفاوت واضحی را بین کمال‌گرایان مثبت و کمال‌گرایان منفی نشان داده است. کمال‌گرایی منفی همبستگی منفی با حالت غرور نشان داده، در حالی که کمال‌گرایی مثبت با حالت غرور همبستگی مثبت دارد و افرادی که برای کمال تلاش می‌کنند بعد از موفقیت غرور بیشتری را تجربه می‌کنند [۹]. یافته‌های پژوهشی نشان داده‌اند که کمال‌گرایی مثبت با عزت‌نفس بالاتر و کمال‌گرایی منفی با عزت‌نفس پایین ارتباط دارد [۸، ۱۰]. دانکی و همکاران [۱۱] نیز به این نتیجه رسیدند که کمال‌گرایی منفی با افسردگی، اضطراب و عزت‌نفس پایین ارتباط دارد.

بر اساس نتایج پژوهشی، کمال‌گرایی بهنجار با عزت‌نفس بالاتر و کمال‌گرایی نورویتیک با عزت‌نفس پایین‌تر رابطه دارد [۲، ۱۲]. برخی از پژوهش‌ها در عین حال که همبستگی بین کمال‌گرایی نورویتیک و سطوح پایین عزت‌نفس را در ورزشکاران تأیید کرده‌اند، نشان داده‌اند که بین کمال‌گرایی بهنجار و عزت‌نفس همبستگی وجود ندارد [۱۳]. برخی از محققان در بررسی‌های خود به این نتیجه رسیدند که تمایل به غرور با عاطفه مثبت [۱۴]، و به خصوص با عزت‌نفس و شادی بعد از پیشرفت ارتباط دارد. در ایران نیز بین کمال‌گرایی مثبت و عزت‌نفس رابطه مثبت و بین کمال‌گرایی منفی و عزت‌نفس رابطه معکوس بدست آوردند [۱۵-۱۷].

بنابراین وجه تشابه غرور و عزت‌نفس، در نوع ارزیابی‌ای است که شخص نسبت به خود دارد؛ یعنی فرد افکار، احساسات، رفتار و به طور کلی شخصیت خود را ارزیابی می‌کند و اگر این ارزیابی مثبت تلقی شود حالت غرور تجربه می‌شود و فرد احساس می‌کند که شخص بالارزشی است و به دنبال آن عزت‌نفس بالایی را تجربه خواهد کرد. بنابراین از آنجا که افراد کمال‌گرا نیز غالباً به ارزیابی رفتارهای خود می‌پردازند و این ارزیابی با توجه به نوع کمال‌گرایی فرق می‌کند، سؤال اساسی این تحقیق آن است که چه تفاوتی بین میزان احساس غرور و احساس عزت‌نفس کمال‌گرایان سالم و ناسالم وجود دارد؟

روش

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه محقق اردبیلی بود. برای انتخاب نمونه، در مرحله اول ۱۷۰ دانشجو به طور خوشه‌ای چندمرحله‌ای از بین دانشجویان ۵

بود. به دلیل فاصله‌ای بودن مقیاس سنجش متغیرهای وابسته احساس غرور و عزت نفس و به دلیل وجود همبستگی بین دو متغیر مذکور، مناسب‌ترین تکنیک آماری برای آزمون اثربخشی کمال‌گرایی بر متغیرهای وابسته تحقیق، تحلیل واریانس چند متغیری تشخیص داده شد که پس از آزمون مفروضه‌های اصلی آن، مورد استفاده قرار گرفت. برای جمع‌آوری اطلاعات از ابزار زیر استفاده شد:

مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی (Positive and Negative Perfectionism Scale): این مقیاس توسط

تری شورت و همکاران [۱۸] ساخته شده است. این مقیاس دو خرده مقیاس مثبت و منفی دارد که با ۴۰ سوال سنجیده می‌شود و هر آزمودنی به سوالات با یک مقیاس پنج درجه‌ای (از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق) پاسخ می‌دهد. ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های کمال‌گرایی مثبت و منفی به ترتیب ۰/۸۳ و ۰/۸۱ گزارش شده است. ضریب همبستگی خرده مقیاس‌های کمال‌گرایی مثبت و منفی با مقیاس کمال‌گرایی هویت و فلت به ترتیب ۰/۴۶- و ۰/۵۳ می‌باشد. در تحقیق حاضر ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های کمال‌گرایی مثبت و منفی به ترتیب ۰/۷۹ و ۰/۸۲ به دست آمد.

مقیاس عاطفه خودآگاهی: این مقیاس که توسط تانگنی و همکاران [۱۹] ساخته شده است، در سومین نسخه تجدیدنظر شده برای بزرگسالان (TOSCA-3) شامل ۱۶ سناریو است که ۱۱ سناریو مثبت و ۵ سناریو منفی است. سناریوهای این نسخه در برگیرنده ماده‌هایی هستند که مستعد بودن به صفت شرم (۱۶ ماده)، مستعد بودن به صفت گناه (۱۶ ماده)، برونی کردن (۱۶ ماده)، بی تفاوتی (۱۱ ماده)، غرور آلفا (۵ ماده) و غرور بتا (۵ ماده) را می‌سنجد. هر ماده بروی یک مقیاس ۵ درجه ای لیکرتی از ۱ (هرگز) تا ۵ (به احتمال زیاد) درجه بندی می‌شود. این مقیاس توسط عطری فرد [۲۰] ترجمه و مورد استفاده قرار گرفته است. در مورد پایایی TOSCA-3، نتایج مطالعه تانگنی و همکاران [۱۹] بروی سه نمونه دانشجویی مختلف حاکی از آن است که آلفای کرونباخ خرده مقیاس مستعد بودن به صفت شرم ۰/۷۶ تا ۰/۸۸، خرده مقیاس مستعد بودن به صفت گناه، ۰/۷۰ تا ۰/۸۳، خرده مقیاس برونی‌سازی ۰/۶۶ تا ۰/۸۰، خرده مقیاس بی‌تفاوتی ۰/۶۰ تا ۰/۷۰، خرده مقیاس غرور آلفا ۰/۴۱ تا ۰/۷۲ و خرده مقیاس غرور بتا ۰/۵۱ تا ۰/۷۲ است. در ارتباط با اعتبار TOSCA-3 گزارش‌های کمی ارائه شده است. عطری فرد [۲۰]، اعتبار و روایی سازه TOSCA-3 را در جامعه دانشجویان ایران، قابل قبول ارزیابی کرده‌اند.

مقیاس حالت شرم و گناه (SSGS): این مقیاس توسط مارشال، سافتز و تانگنی [۲۱] ساخته شده است و شامل ۱۵ آیتم می‌باشد که ۵ آیتم برای اندازه‌گیری حالت غرور، ۵ آیتم برای شرم و ۵ آیتم جهت اندازه‌گیری گناه می‌باشد. هر

دانشکده انتخاب و پرسشنامه کمال‌گرایی مثبت و منفی تری شورت بین آن‌ها توزیع شد. پس از جمع‌آوری و نمره‌گذاری پرسشنامه‌ها، از بین افراد مورد مطالعه ۴۰ نفر که بیشترین نمره را در کمال‌گرایی مثبت و ۴۰ نفر که بیشترین نمره را در کمال‌گرایی منفی کسب کرده بودند به عنوان کمال‌گرایان سالم و کمال‌گرایان ناسالم انتخاب شدند. ۵۰ درصد آزمودنی‌ها را دانشجویان دختر و ۵۰ درصد دیگر را دانشجویان پسر تشکیل دادند. دامنه سنی افراد مورد مطالعه ۱۸-۲۶، میانگین (و انحراف معیار) سنی آنها نیز برابر با ۲۰/۲۱ (۱/۷۰ ±) بود. ۸/۸ درصد آزمودنی‌ها متأهل و ۹۱/۲ درصد آن‌ها مجرد بودند.

ابتدا هریک از آزمودنی‌ها، مقیاس غرور پرسشنامه TOSCA (Test of Self-Conscious Affect) و مقیاس عزت نفس روزنبرگ را تکمیل کردند. در مرحله بعد به آن‌ها پرسشنامه‌ای داده شد که شامل یک صفحه و تصاویر شماره ۹، ۱۱، ۱۴ از صفحه انگیزش چندگانه (MMG Multi-Motive Grid) بود که به دنبال هریک از این تصاویر ۱۲ تا از آیتم‌های MMG در قالب پرسش‌های بله و خیر قرار گرفته بود. به شرکت‌کنندگان گفته شد که این پرسشنامه یک آزمون رسمی و شناخته شده در مورد هوش هیجانی و اجتماعی است و به آن‌ها گفته شد که هوش هیجانی و اجتماعی شاخص مهمی در موفقیت شغلی و به طور کلی موفقیت در زندگی است. اما در ارتباط با دستکاری آزمایشی، شرکت‌کنندگان به طور تصادفی به دو گروه بازخوردی تقسیم بندی شدند: یک گروه با بازخورد موفقیت و گروه دیگر با بازخورد شکست. به شرکت‌کنندگان گروه بازخوردی موفقیت (شامل ۲۰ دانشجو با کمال‌گرایی مثبت و ۲۰ دانشجو با کمال‌گرایی منفی) گفته شد که آن‌ها در پرسشنامه هوش هیجانی و اجتماعی بالاترین نمره را اخذ کرده‌اند و براساس سیستم نمره‌گذاری دانشگاه، رتبه اول بودند. اما به آن‌هایی که جزء گروه بازخوردی شکست بودند (شامل ۲۰ دانشجو با کمال‌گرایی مثبت و ۲۰ دانشجو با کمال‌گرایی منفی) گفته شد که در پرسشنامه هوش هیجانی و اجتماعی پایین‌ترین نمره را گرفته‌اند و براساس سیستم نمره‌گذاری دانشگاه، مردود هستند. پس از آن، شرکت‌کنندگان زیر مقیاس غرور پرسشنامه حالت شرم و گناه (SSGS State Shame and Guilt Scale) و مقیاس عزت نفس روزنبرگ را تکمیل کردند. در نهایت به شرکت‌کنندگان کاملاً توضیح داده شد که آزمون یک آزمون جعلی بوده و آن‌ها به طور تصادفی در گروه‌های بازخوردی موفقیت یا شکست گروه‌بندی شده بودند و بازخوردی که آن‌ها دریافت کرده بودند نشانگر عملکرد واقعی آن‌ها نبود. طرح این آزمایش یک طرح ۲ (نوع کمال‌گرایی: سالم/ ناسالم) × ۲ (نوع بازخورد: موفقیت/ شکست)

شد. هر تصویر با ۱۲ آیتم دنبال می‌شود [۲۵]. این تصاویر موقعیت‌هایی را نشان می‌دهد که متناسب با موقعیت‌های برانگیختگی پیشرفت، برانگیختگی پیوندجویی و برانگیختگی قدرت می‌باشد. ویژگی‌های روان‌سنجی هر تصویر یعنی روایی و اعتبار MMG در برخی تحقیقات ارزیابی و قابل قبول گزارش شده است [۲۶].

یافته‌ها

در پیش آزمون برای اندازه‌گیری غرور از مقیاس توسکا استفاده شد و به همین دلیل برای تمیز آن از مقیاس فرعی مشابه در پرسشنامه SSGS (که در پس آزمون به کار رفت) در مقابل آن حرف T گذاشته شده است. برای اندازه‌گیری عزت نفس نیز از آزمون روزنبرگ استفاده شد. نتایج تحلیل واریانس چند متغیری (مانوا) نشان داد که بین احساس غرور و عزت نفس کمال‌گرایان سالم و ناسالم (قبل از اعمال دستکاری) تفاوت معنادار وجود دارد $(\eta^2 = ۰/۳۵)$ و $(F(2, 77) = ۱۱/۰۷, p < ۰/۰۰۱)$. برای آزمون تفاوت کمال‌گرایان سالم و ناسالم در هر یک از متغیرهای غرور و عزت نفس تحلیل واریانس‌های یک راهه جداگانه اجرا شد که نتایج آن‌ها در جدول ۱ آورده شده است.

ماده بر روی یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرتی از «اصلاً این طور احساس نمی‌کنم» تا «شدیداً این طور احساس می‌کنم» درجه بندی می‌شود. با آلفای کرونباخ $۰/۸۵$ ، $۰/۸۷$ و $۰/۸۷$ ، هر سه زیر مقیاس پایایی بالایی را نشان دادند. تاکنون شاخص‌های روان‌سنجی مقیاس مذکور در ایران ارزیابی نشده است اما، در تحقیق حاضر ضریب آلفای کرونباخ $۰/۸۱$ برای مقیاس فرعی حالت غرور بدست آمد. مقیاس عزت نفس روزنبرگ: این آزمون که در سال ۱۹۶۰ توسط روزنبرگ ساخته شده از ۱۰ آیتم تشکیل شده است. این مقیاس به طور کلی دارای پایایی بالایی است. اعتبار بازآزمایی آن $۰/۸۲$ تا $۰/۸۸$ می‌باشد و آلفای کرونباخ برای نمونه‌های مختلف $۰/۷۷$ تا $۰/۸۸$ گزارش شده است. ضریب همبستگی این آزمون با آزمون عزت نفس آیزنگ $۰/۶۱$ گزارش شده است [۲۲، ۲۳]. رجیبی و بهلول [۲۴] در جامعه دانشجویان ایرانی ضریب آلفای کرونباخ مقیاس مذکور را $۰/۸۴$ و روایی سازه آن را با استفاده از تحلیل عاملی مطلوب ارزیابی کرده‌اند.

صفحه انگیزشی چندگانه (MMG): شامل ۱۴ تصویر می‌باشد که در این پژوهش از تصاویر ۹، ۱۱، ۱۴ استفاده

جدول ۱. تفاوت بین کمال‌گرایان سالم و ناسالم از لحاظ غرور و عزت نفس

ضریب اتا	مقادیر F	کمال‌گرایان ناسالم n = ۴۰		کمال‌گرایان سالم n = ۴۰		
		SD	M	SD	M	
۰/۲۴۶	۲۵/۴۳*	۴/۶۸	۳۶/۸۸	۴/۹۳	۴۲/۳۰	غرور
۰/۰۷۹	۶/۶۵*	۱/۷۸	۳/۹۵	۲/۳۹	۶/۶۰	عزت نفس

*p < ۰/۰۱

مقیاس توسکا و عزت نفس روزنبرگ (در پیش آزمون) با متغیرهای وابسته احساس غرور در SSGS و عزت نفس روزنبرگ (در پس آزمون)، در مجموع رابطه معناداری دارند (به ترتیب با $۰/۸۸$ و $۰/۲۱$ ؛ $\eta^2 = ۰/۰۰۱$ ؛ $p_s < ۰/۰۰۱$ ؛ $۱۵/۴۱$ و $۶/۷۲$ ؛ $F(2, 73) = ۰/۱۰$ ؛ $۰/۶۳$ ؛ $\lambda = ۰/۶۳$). هم چنین معلوم شد که تفاوت بین دو گروه کمال‌گرایان سالم و ناسالم با توجه به دو متغیر وابسته (پس از اعمال دستکاری) معنادار است $(\eta^2 = ۰/۱۶)$ ؛ $p < ۰/۰۵$ ؛ $F(2, 73) = ۳/۹۸$ ؛ $\lambda = ۰/۷۹$). تفاوت بین دو گروه برخوردار از پس‌خوراند مثبت و منفی با توجه به دو متغیر وابسته نیز معنی دار بود $(\eta^2 = ۰/۴۴)$ ؛ $p < ۰/۰۰۱$ ؛ $F(2, 73) = ۱۱/۲۱$ ؛ $\lambda = ۰/۵۴$). بعلاوه، تعامل بین دو متغیر نوع کمال‌گرایی و نوع پس‌خوراند بر روی دو متغیر وابسته معنادار بود $(\eta^2 = ۰/۱۳)$ ؛ $p < ۰/۰۵$ ؛ $۳/۱۹$ ؛ $F(2, 73) = ۰/۸۵$ ؛ $\lambda = ۰/۸۵$). برای آزمون تفاوت کمال‌گرایان سالم و ناسالم در هر یک از متغیرهای غرور و عزت نفس، بر حسب نوع پس‌خوراند، یک تحلیل واریانس دو راهه اجرا شد که نتایج آن‌ها در جدول ۲ آورده شده است.

بر اساس نتایج جدول ۱ کمال‌گرایان سالم از لحاظ غرور $(F(1, 78) = ۲۵/۴۳$ ؛ $p < ۰/۰۱$) و عزت نفس $(F(1, 78) = ۶/۶۵$ ؛ $p < ۰/۰۱$) وضعیت بهتری نسبت به کمال‌گرایان ناسالم دارند.

برای ارزیابی اثربخشی کمال‌گرایی (سالم/ناسالم) با توجه به نوع پس‌خوراند (مثبت/منفی) بر غرور و عزت نفس، یک تحلیل کوواریانس چند متغیری (مانکوا) ۲×۲ [کمال‌گرایی سالم (دو سطح) $\times$ پس‌خوراند (دو سطح)] اجرا شد. متغیرهای وابسته عبارت بودند از نمرات افراد مورد مطالعه در زیر مقیاس غرور پرسشنامه SSGS (که به صورت غرور $_s$ در جدول ۲ مشخص شده است) و عزت نفس روزنبرگ. این مقیاس‌ها پس از دستکاری پس‌خوراند (مثبت/منفی)، توسط کمال‌گرایان سالم و ناسالم تکمیل شدند. نمرات افراد مورد مطالعه در مقیاس غرور پرسشنامه توسکا و مقیاس عزت نفس روزنبرگ که قبل از اعمال پس‌خوراند اجرا شده بودند، به عنوان همپراش در نظر گرفته شدند.

نتایج نشان داد که هر دو متغیر همپراش احساس غرور در

جدول ۲. تفاوت بین غرور و عزت نفس کمال‌گرایان سالم و ناسالم بر حسب نوع پسخوراند

کمال‌گرایی و پسخوراند	مقادیر F		کمال‌گرایان ناسالم				کمال‌گرایان سالم			
	پسخوراند	کمال‌گرایی	پسخوراند منفی		پسخوراند مثبت		پسخوراند منفی		پسخوراند مثبت	
			SD	M	SD	M	SD	M	SD	M
غرور S	۶/۹۸*	۲۳/۳۱*	۵/۱۶	۱۱/۰۵	۴/۴۷	۱۵/۶۵	۵/۳۸	۱۲/۴۰	۳/۲۶	۱۹/۶۵
عزت نفس	۰/۵۵	۱۰/۹۳*	۱/۵۴	۴/۳۵	۱/۸۰	۴/۹۵	۲/۵۲	۵/۵۵	۳/۵۴	۷/۰۵

*p < ۰/۰۱

جدول ۲ نتایج آزمون اثرات بین آزمودنی‌ها در نمرات پس آزمون را نشان می‌دهد. بر اساس این جدول، هر دو متغیر کمال‌گرایی و پسخوراند اثر معناداری بر غرور و عزت نفس دارند ($p_s < ۰/۰۱$). به عبارت دیگر، غرور و عزت نفس کمال‌گرایان سالم بیشتر از کمال‌گرایان ناسالم است. از طرف دیگر، غرور و عزت نفس افرادی که پسخوراند مثبت می‌گیرند بیشتر از افرادی است که پسخوراند منفی دریافت می‌کنند. هم چنین دو متغیر کمال‌گرایی و پسخوراند صرفاً در اثر گذاری بر روی متغیر وابسته احساس غرور با یکدیگر تعامل داشتند ($p < ۰/۰۱$).

با توجه به معناداری اثر تعاملی کمال‌گرایی و پسخوراند بر احساس غرور، لازم بود روی این متغیر وابسته یک آنکووی یک راهه صورت گیرد تا کیفیت این اثر تعاملی مشخص گردد. در این تحلیل، متغیر مستقل عبارت از عضویت گروهی افراد در یکی از چهار گروه آزمایشی (کمال‌گرایی سالم و پسخوراند مثبت/کمال‌گرایی سالم و پسخوراند منفی/کمال‌گرایی ناسالم و پسخوراند مثبت/کمال‌گرایی ناسالم و پسخوراند منفی)، متغیر وابسته عبارت از احساس غرور در SSGS (مقیاس به کار رفته در پس آزمون)، و متغیر همپراش عبارت از اینکه تفاوت کد نام زوج گروه‌ها از لحاظ احساس غرور معنادار است، از آزمون تعقیبی HSD توکی استفاده شد (جدول ۳). نتایج نشان داد که کمال‌گرایان سالم پس از دریافت پسخوراند مثبت بیشتر از کمال‌گرایان سالم که پسخوراند منفی می‌گیرند ($p < ۰/۰۱$) و بیشتر از کمال‌گرایان ناسالم که پسخوراند مثبت ($p < ۰/۰۵$) و یا منفی ($p < ۰/۰۱$) می‌گیرند، احساس غرور را تجربه می‌کنند. همچنین معلوم شد که کمال‌گرایان ناسالم پس از دریافت پسخوراند مثبت بیشتر از کمال‌گرایان ناسالم که پسخوراند منفی می‌گیرند، غرور را تجربه می‌کنند ($p < ۰/۰۵$).

جدول ۳ خلاصه نتایج تحلیل کوواریانس برای ارزیابی تفاوت احساس غرور افراد مورد مطالعه بر حسب عضویت گروهی

توکی HSD	ضریب اتا		مقادیر F	
	گروه	همپراش	گروه	همپراش (احساس غرور در پیش آزمون)
$G_1 > G_2, G_3, G_4$ $G_3 > G_4$	۰/۳۰	۰/۱۱	۱۰/۱۱*	۴/۸۱*

توجه: کمال‌گرایی سالم و پسخوراند مثبت = G_1 ، کمال‌گرایی سالم و پسخوراند منفی = G_2 ، کمال‌گرایی ناسالم و پسخوراند مثبت = G_3 ، کمال‌گرایی ناسالم و پسخوراند منفی = G_4 ؛ *p < ۰/۰۱

فقدان کامل تقویت باشد. کمال‌گرایان سالم پاداش‌هایی نظیر تأیید، موفقیت شخصی و عزت نفس بالا به دست می‌آورند و بیشتر از اینکه به داشتن معیارهای دست نیافتنی تمایل داشته باشند به معیارهای واقع بینانه تمایل نشان می‌دهند. این افراد برای پیشرفت بسیار می‌کوشند و در مواجهه با شکست رفتارهای انطباقی نشان می‌دهند؛ مانند تغییر در معیارها و سخت کار کردن [۲۷]. در این صورت در روابط بین‌فردی احساس غرور خواهند کرد و از اینکه بر طبق ملاک‌های سنجیده عمل می‌کنند ممکن است با توجه

بحث

هدف این تحقیق بررسی اثربخشی کمال‌گرایی بر روی تجربه غرور و عزت نفس بود. به عنوان یک نتیجه مهم در این تحقیق معلوم شد که کمال‌گرایان سالم بیشتر از کمال‌گرایان ناسالم احساس غرور می‌کنند. این نتیجه با نتایج تحقیقات مارشال، سافتنر و تانگنی [۲۱]، تری-شورت و همکاران [۱۸]، تانگنی و همکاران [۱۹] نیز همخوان است. کمال‌گرایی سالم در نتیجه وجود تاریخچه‌ای از تقویت مثبت شکل می‌گیرد، در حالیکه کمال‌گرایی ناسالم ممکن است نتیجه

نشان دادند که افراد با توجه به نوع دریافت پسخوراند در تجربه غرور تفاوت دارند. یعنی کسانی که پسخوراند مثبت دریافت کرده بودند غرور بیشتری را تجربه کردند. قرار دادن معیارهای سخت برای عملکرد شخصی و تلاش برای رسیدن به این معیارها یکی از ویژگی‌های افراد کمال‌گرا است. این افراد از کارهای سخت و طاقت فرسا لذت می‌برند، آن‌ها با هدف کسب موفقیت و پیامدهای مثبت برانگیخته می‌شوند و ممکن است با کسب چنین پیامدی حالتی از غرور را احساس کنند. لویس معتقد است وقتی که موفقیت فرد به عمل یا رفتار خاصی نسبت داده می‌شود غرور تجربه می‌شود. برخی تحقیقات به نقش غرور در جهت‌دهی پیشرفت [۳۰] و بخصوص نقش آن در ایجاد انگیزش برای رسیدن به هدفی که در آن پاداش بیرونی وجود ندارد [۳۱] اشاره می‌کنند. بنابراین با توجه به اینکه یکی از اهداف مهم کمال‌گرایان سالم، تلاش برای رسیدن به هدف و پیشرفت می‌باشد، با رسیدن به این هدف غرور را تجربه خواهند کرد.

نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که اگر معیارهای کمال‌گرایان متناسب با توانایی‌های آن‌ها نباشد، لطمه‌های زیادی به آن‌ها وارد می‌شود. این کمال‌گرایان ممکن است عملکرد خوبی داشته باشند ولی در انتخاب اهداف خود دچار شک و تردید می‌شوند و این تردید باعث می‌شود که عملکرد مطلوبی نداشته باشند و غرور و عزت نفس خود را از دست بدهند. پژوهش حاضر روی افراد تحصیل کرده دانشگاهی انجام گرفت و نتایج آن را نمی‌توان به سادگی به سایر قشرهای جامعه تعمیم داد. پیشنهاد می‌شود این پژوهش در بین سایر قشرها و در سنین مختلف اجرا شود. به مشاوران و روانشناسان نیز پیشنهاد می‌شود در کمک به افرادی که از لحاظ تجربه غرور و عزت نفس مشکل دارند، وضعیت کمال‌گرایی آن‌ها را مورد ارزیابی قرار دهند.

تشکر و قدردانی: از معاونت آموزشی دانشگاه محقق اردبیلی و کلیه کارشناسان آموزشی دانشکده‌های آن دانشگاه به خاطر همکاری در اجرای این پژوهش تشکر به عمل می‌آید.

منابع

- Jamshidy B, Hosseinchari M., Haghghat SH, Razmi MR. Validation of new measure of perfectionism. *J Behav Sci.* 2009; 3(1):35-43. [Persian]
- Mehrabizade-Honarmand M, Verdi M. Positive and negative perfectionism. Ahavaz: Rassh Publication; 2003. [Persian]

به پیامد، غرور را تجربه کنند. در مقابل کمال‌گرایان ناسالم به دنبال اجتناب یا فرار از شکست‌های شخصی بوده و در فعالیت‌هایی درگیر می‌شوند که در نهایت در دستیابی به اهداف و استانداردها سست می‌شوند و به رفتارهایی مانند اهمال‌کاری در انجام دادن امور [۱۳] گرایش می‌یابند. در نتیجه، این حالت در غرور شخص تأثیر خواهد گذاشت و ممکن است با چنین وضعیتی اصلاً غروری احساس نشود.

هم چنین معلوم شد که کمال‌گرایان سالم بیشتر از کمال‌گرایان ناسالم احساس عزت نفس می‌کنند. این یافته با نتایج تحقیق، رایس و همکاران [۸] همسو می‌باشد. این پژوهشگران نشان دادند که کمال‌گرایی مثبت با عزت نفس بالاتر و کمال‌گرایی منفی با عزت نفس پایین تر ارتباط دارد. در تحقیقات داخلی نیز کمال‌گرایی مثبت با عزت نفس [۱۵]؛ خود ناتوان‌سازی [۲۸] و اهمال‌کاری [۲۹] رابطه معنادار نشان داده است. هدف کمال‌گرایان سالم کسب موفقیت‌ها و پیشرفت‌های سطح بالا به منظور دستیابی به پیامدهای مثبت است. بنابراین، این افراد از تلاش و رقابت برای برتری و کمال لذت می‌برند و با موفقیت در دستیابی به هدف برانگیخته می‌شوند و ضمن تأکید بر معیارهای سطح بالا می‌توانند محدودیت‌های شخصی و اجتماعی را بپذیرند. این افراد در نتیجه چنین اهدافی با عزت نفس بالا در جامعه ظاهر خواهند شد. عزت نفس یکی از ویژگی‌های شخصیتی افراد است که در نتیجه ارزیابی شخص از خود شکل می‌گیرد. اهداف انتخابی کمال‌گرایان در عزت نفس آن‌ها تأثیر خواهد گذاشت. چنانچه این اهداف واقع بینانه و دست یافتنی باشند و فرد در پی تلاش به آن اهداف نایل شود، عزت نفس بیشتری را تجربه می‌کند. همچنین در طیف دیگر، کمال‌گرایان ناسالم با هدف کسب موفقیت به منظور اجتناب از پیامدهای منفی برانگیخته می‌شوند و به دلیل انتظارات غیرواقع بینانه هرگز از عملکرد خود خشنود نخواهند شد. در این صورت با ارزیابی فرد از عملکرد خود به عنوان عملکرد منفی و پایین، عزت نفس فرد تنزل پیدا خواهد کرد.

یافته دیگر تحقیق حاضر این بود که بعد از پسخوراند موفقیت، کمال‌گرایان سالم بیشتر از کمال‌گرایان ناسالم احساس غرور می‌کنند. این نتیجه با نتایج پژوهش استوبر و یانگ [۷] و استوبر و همکاران [۹] همسو می‌باشد که در آن

- Cook L, Kearney C. Parent and youth perfectionism and internalizing psychopathology. *Pers Individ Diff.* 2009 ;46:325-30.
- Egen S. An investigation of positive and negative perfectionism [Dissertation]. Australia: Curtin University of Technology Human Research; 2005.
- Carver C, Sinclair S, Johnson S. Authentic and hubristic pride: Differential relations to aspects of

- goal regulation, affect, and self-control. *J Res Pers*. 2010; 6(44):698-703.
6. Mascolo MF, Fisher KW. "Developmental transformation in appraisals for pride, shame, and guilt". In J. P. Tangney, K. W. Fischer. *Self-conscious emotion: Shame, guilt, embarrassment and pride*. New York: Guilford; 1995.
  7. Stoeber J, Yang H. Perfectionism and emotional reactions to perfect and flawed achievements: satisfaction and pride only when perfect. *Pers Individ Diff*. 2010 ;49:246-51.
  8. Rice DD AJ, Slaney RB. Self-esteem as a mediator between perfectionism and depression: a structural equations analysis. *J Couns Psychol*. 1998; 3(45):304-14.
  9. Stoeber J KT, Keogh E.J. Facets of self-oriented and socially prescribed perfectionism and feeling of pride, shame, and guilt following success and failure. *Pers Individ Diff*. 2008; 7(44):1506-16.
  10. Abolghasemi A, Kordi H, Skandari P. The study of Relationship between perfectionism and self-esteem with the sport development in the country young weightlifter. *Res Sport Sci*. 2009 ;24:13-28. [Persian]
  11. Dunkley D, Zuroff D, Blankstein K. Self-critical perfectionism and daily affect: Dispositional and situational influences on stress and coping. *J Pers Soc Psychol*. 2003; 1(84):239-52.
  12. Accordino D, Accrdino M, Slaney R. An investigation of perfectionism, mental health, and achievement motivation in adolescents. *Psychol Schools*. 2002; 6(37):535-45.
  13. Campbell J, Di -Paula A. Perfectionism self-beliefs: Their relation to personality and goal pursuit. In G. L. Fleet & P. L. Hewitt (Eds.), *perfectionism: Theory, research, and treatment* (pp. 181-198). Washington: Dc: American psychological Association; 2002.
  14. Gruber J, Johnson S. Positive emotional traits and ambitious goals among people at risk for mania: The need for specificity. *Int J Cognitive Ther*. 2009; 2(2):179-90.
  15. Malekian Behabadi M, Zonouzi H, Keshavarz M. Perfectionism and self-esteem in academics, sports and non-elite in Tehran. *Knowl Res Appl Psychol*. 2009; 41:119-37. [Persian]
  16. Besharat M. Relationship between perfectionism and personal problemsr. *Daneshvar Raftar*. 2003 (7):1-8. [Persian]
  17. Besharat M, Aghamohammadian H, Heydari F. Perfectionism and self-esteem in physical education students. *J Res Behav Sci*. 2003; 2:20-5. [Persian]
  18. Terry-short L, Owens R, Slade PD, Dewey M. Positive and negative perfectionism. *Pers Individ Diff*. 1995; 5(18):663-8.
  19. Tangney J, Dearing R, Wagner P, Gramzow R. *The Test of Self-Conscious Affect-3*. Fairfax, VA: George Mason University; 2000.
  20. Atrifard M. Relationship between brain/behavior and being prone to shame and guilt [Dissertation]. Tehran: Tarbiyat Modarres University; 2004.
  21. Marcschal D, Saftner J, Tangney J. *The State Shame and Guilt Scale*. Fairfax, VA: George Mason University; 1994.
  22. Salarifar E, Nematpour A. The study of relationship between emotional intelligence and self-esteem in students [Dissertation]. Ardabil: Mohaghegh Ardabili University; 2009. [Persian]
  23. Narimani M, Ahadi B. *Personality tests*. Ardabil: Mohaghegh Ardabili; 2010. [Persian]
  24. Rajabi G, Bahlool N. To measure the reliability and validity of Rosenberg Self-Esteem Scale in Shahid Chamran University freshmen. *Educ Psychol Res*. 2008; 8:33-48. [Persian]
  25. Sokolowsk I, Schmalt H, Langens T, Puca R. Assessing achievement, affiliation, and power motive all at once: The Multi-Motive Grid (MMG). *J Pers Assess*. 2000;1(74):126-45.
  26. Heckhausen H. *Motivation and action*. New York: Springer; 1991.
  27. Burgman A, Nyland J, Burns L. Correlates with perfectionism and the utility of dual process model. *Pers Individ Diff*. 2007; 43(2):299-309.
  28. Niknam M, Hosseinian S, Zazdi S. elationship between perfectionism beliefs and self-handicapping behaviors in university students. *J Behav Sci*. 2010; 4(2):103-8. [Persian]
  29. Hajloo N, Sobhi-Garamaleki N, Bagheri S. The relationship of perfectionism, self-efficacy, conscientiousness and stress with procrastination. *J Behav Sci*. 2012; 6(4):307-14. [Persian]
  30. Pekrun R, Elliot A, Maier M. Achievement goals and discrete achievement emotions: A theoretical model and prospective test. *J Educ Psychol*. 2006; 3(98):583-97.
  31. Williams L, Desteno D. Pride and perseverance. The motivational function of pride. *J Pers Soc Psycol*. 2008; 6(94):1009-17

یادداشت:

A series of 18 horizontal lines for writing, alternating between solid and dashed lines, typical of a notebook page.